

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 482/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att förhindra missbruk av rehabiliteringspenning för unga

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 482/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Essayah /kd m.fl.:

På vilket sätt ämnar regeringen säkerställa att rehabiliteringspenningen för unga på ett ändamålsenligt sätt riktas till verksamhet som främjar sysselsättningen av unga,

hur ser regeringen till att rehabiliteringspenningen för unga inte missbrukas och

ämnar regeringen främja att rehabiliteringspenningen för unga riktas direkt till rehabiliterande stödåtgärder till exempel i form av servicesedlar eller betalningsförbindelser, där rehabiliterings-, terapi- eller hobbyaktören fakturerar FPA direkt för att förhindra missbruk?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I 20 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005, rehabiliteringslagen) föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av rehabiliteringspenning för unga. Rehabiliteringspenning för unga betalas ut för studier eller annan arbetslivsinriktad rehabilitering. Syftet med förmånen är att uppmuntra unga partiellt arbetsföra personer och unga personer med funktionsnedsättning att studera och ta sig in i arbetslivet samt att förebygga att de blir sjukpensionstagare.

Rehabiliteringspenning för unga söks i synnerhet på grund av psykiska problem. Den ökade stressen bland unga och utmaningar för deras psykiska välmående är problem som det är nödvändigt att hitta lösningar på för att förbättra de ungas välbefinnande, främja utbildningsnivån och sysselsättningen samt minska ojämlikheten. Rehabiliteringspenningen för unga möjliggör för egen del rehabilitering som främjar studier eller sysselsättning till exempel för unga som lider av psykiska problem. Rehabiliteringspenningen för unga är också viktig för unga med funktionsnedsättning och partiellt arbetsföra unga eftersom deras rätt till arbete för närvarande inte förverkligas i tillräcklig grad.

I syfte att säkerställa yrkesinriktad rehabilitering och främja möjligheterna att få arbete beviljas rehabiliteringspenning för unga försäkrade mellan 16 och 19 år vars arbets- eller studieförmåga och förtjänstmöjligheter är väsentligt försämrade eller väsentligt kommer att försämras på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada. Dessutom förutsätts det att den försäkrade på basis av en intensifierad bedömning av arbetsförmågan är i behov av intensifierad rehabilitering, dvs. särskilda stödåtgärder, för att kunna studera eller delta i annan sysselsättningsfrämjande rehabilitering (t.ex. arbetsprövning eller arbetspraktik) och att en individuell studie- och rehabiliteringsplan (KHOPS) har utarbetats för honom eller henne i hemkommunen för studie- eller rehabiliteringstiden (20 § i rehabiliteringslagen). Förmånen beviljas alltså inte enbart på den försäkrades begäran, utan förutsättningarna för beviljande av förmånen ska alltid uppfyllas. Folkpensionsanstalten undersöker varje ung persons ansökan om rehabiliteringspenning individuellt.

Om rehabiliteringsklienten inte uppfyller alla förutsättningar för beviljande av rehabiliteringspenning för unga, men hans eller hennes arbets-, förvärvs- och studieförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada och utbildningen är ändamålsenlig för att stödja och förbättra hans eller hennes arbets- och studieförmåga samt förvärvsmöjligheter, kan utbildningen beviljas som yrkesinriktad rehabilitering (6 § i rehabiliteringslagen). För denna rehabiliteringstid beviljas rehabiliteringsklienten, om villkoren uppfylls, rehabiliteringspenning enligt rehabiliteringslagen som betalas för tiden för yrkesinriktad rehabilitering. I rehabiliteringslagen föreskrivs också om yrkesinriktad rehabilitering för unga (7 a § i rehabiliteringslagen). Förutsättningarna för beviljande av yrkesinriktad rehabilitering för unga skiljer sig från förutsättningarna för beviljande av rehabiliteringspenning för unga. För tiden för yrkesinriktad rehabilitering för unga beviljas rehabiliteringsklienten, om villkoren uppfylls, rehabiliteringspenning enligt rehabiliteringslagen som betalas för tiden för yrkesinriktad rehabilitering.

Folkpensionsanstalten ordnar och betalar ersättning för rehabilitering samt tryggar också rehabiliteringsklientens utkomst under rehabiliteringen genom att betala rehabiliteringspenning i enlighet med rehabiliteringslagen. När man lagstiftade om rehabiliteringspenning för unga konstaterades det i regeringens proposition (RP 87/1998 rd, s. 5) att det vore ändamålsenligt att en ung person som uppfyller villkoren för rehabiliteringspenning för unga skulle kunna få rehabiliteringspenning för unga för att säkerställa rehabilitering och garantera ett oavbrutet utkomstskydd. Därmed är syftet med rehabiliteringspenningen för unga i regel inte att den som får rehabiliteringspenning uttryckligen ska använda förmånen för rehabiliteringstjänster, till exempel köpa terapi-tjänster motsvarande beloppet av förmånen. Rehabiliteringspenningen tryggar utkomsten under rehabiliteringen. Förmånstagaren har rätt att besluta om hur penningen används.

Folkpensionsanstalten har ingen skyldighet eller rätt att samla in uppgifter om hur förmånstagaren använder den rehabiliteringspenning för unga som han eller hon beviljats. Folkpensionsanstalten har heller ingen sådan skyldighet eller rätt när det gäller andra orsaksbaserade penningförmåner som Folkpensionsanstalten betalar. Om en ung person eller en ung persons familj behöver stöd

för att lära sig handskas med pengar, är det viktigt att den unga och vid behov familjen får stöd till exempel via kommunernas socialväsande eller hälsovård samt de framtida välfärdsområdena.

Den parlamentariska kommittén för social trygghet som bereder reformen av den sociala tryggheten behandlar också förmåner som tryggar ungdomars utkomst samt samordning av tjänster och förmåner för unga. I kommitténs arbete har man identifierat ett behov av att mer omfattande utreda helheten av de ungas sociala trygghetssystem, även i en internationell jämförelse. Resultaten av utredningsarbetet kan utnyttjas för reformen av den sociala tryggheten under kommitténs nästa period. Målet är att lägga fram förslag om hurdana strukturella reformer som behövs för att det sociala trygghetssystemet ska stödja unga på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Helsingfors 11.10.2022

Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen